

Llengües i Pobles Indoeuropeus

Codi: 104216
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2503702 Ciències de l'Antiguitat	OB	2	2

Professor/a de contacte

Nom: Agustí Alemany Vilamajo
Correu electrònic: agusti.alemany@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: Sí
Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Aquesta és una assignatura d'introducció a la Lingüística Indoeuropea, de manera que no es requereix una formació anterior específica per a cursar-la més enllà d'un coneixement bàsic-intermedi de l'estructura gramatical del grec i del llatí; tanmateix, es recomana als estudiants repassar els seus coneixements previs tant de fonologia i morfologia com de geografia i història d'Europa i Àsia. És convenient, però no imprescindible, que els estudiants tinguin un nivell d'anglès i francès que els permeti d'accedir a bibliografia en aquestes llengües.

Objectius

Aquesta assignatura es planteja com una introducció bàsica a la Lingüística Indoeuropea, que a més permetrà d'accedir a l'assignatura optativa de segon cicle "Els Orígens de les Llengües Clàssiques", del mateix Grau. El seu propòsit es proporcionar l'estudiant de coneixements fonamentals sobre la història i cultura dels principals pobles indoeuropeus i alhora oferir-li una introducció general a la fonologia i morfologia del grec i del llatí des d'un punt de vista comparatiu.

Competències

- Comprendre i interpretar l'evolució de les societats antigues de la Mediterrània -des de la civilització egípcia fins el desmembrament de l'Imperi romà d'Occident- a partir de l'anàlisi de les realitats política, històrica, social, econòmica i lingüística.
- Expressar-se oralment i per escrit en el llenguatge específic de la història, de l'arqueologia i de la filologia, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Interrelacionar coneixements lingüístics, històrics i arqueològics del món antic amb coneixements d'altres àmbits de les humanitats, principalment de la literatura, de la filosofia i de l'art antics.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Resultats d'aprenentatge

1. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
2. Comparar fets lingüístics del grec i del llatí per treure conclusions sobre els orígens comuns.

3. Descriure els principals trets històrics i socials de les cultures egípcia, sumèria, accàdia, persa i micènica.
4. Elaborar un discurs organitzat i correcte, oralment i per escrit, en la llengua corresponent.
5. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
6. Relacionar la història i civilització micènica amb els fets literaris, culturals i històrics grecs que emanen d'ella.

Continguts

Els continguts d'aquesta assignatura comprenen, d'una banda, una presentació històrica de les diferents llengües i pobles indoeuropeus, i, de l'altra, una introducció a la fonologia i morfologia històrica del grec i del llatí des d'una perspectiva comparativa amb especial atenció als resultats paral·lels en antic indi i gòtic. Es realitzaran exercicis pràctics per tal d'afavorir la comprensió d'aquesta segona part. Els temes que es tractaran són aquests, tot i que no necessàriament en l'ordre en què aquí són presentats:

Bloc I: Llengües i pobles indoeuropeus

- ◆ 1. Breu història i justificació de la lingüística indoeuropea
- ◆ 2. Les llengües anatòliques † (s. xviii-iii aC)
- ◆ 3. El grec (s. xv aC-)
- ◆ 4. Les llengües indoàries (s. x aC-)
- ◆ 5. Les llengües iràniques (s. ix aC-)
- ◆ 6. Les llengües itàliques (s. vii aC-)
- ◆ 7. Les llengües celtes (s. iv aC-)
- ◆ 8. Les llengües germàniques (s. ii aC-)
- ◆ 9. L'armeni (s. v-)
- ◆ 10. El tocari † (s. v-ix)
- ◆ 11. Les llengües eslaves (s. viii-)
- ◆ 12. Les llengües bàltiques (s. xiv-)
- ◆ 13. L'albanès (s. xv-).

Bloc II: Introducció a la Lingüística Indoeuropea

- ◆ 14. Caracterització general de l'indoeuropeu
- ◆ 15. El sistema fonològic
- ◆ 16. El sistema nominal
- ◆ 17. El sistema pronominal
- ◆ 18. El sistema verbal

Metodologia

La metodologia docent d'aquesta assignatura consistirà en alternar la exposició teòrica de cadascuna de les unitats abans esmentades amb la realització d'una sèrie d'exercicis pràctics que ajudin els estudiants a

familiaritzar-se amb els fonaments de la gramàtica comparada. La divisió en dos blocs no es gratuïta, ja que permetrà de planificar la docència dels continguts en classes alternes i tractar així de manera simultània cada setmana la matèria relativa a pobles i cultures indoeuropeus i alhora l'estrictament lingüística, base dels exercicis a realitzar.

Al principi del curs hom lliurarà un petit dossier amb una sèrie de taules exemplificant l'evolució del sistema fonològic i morfològic de l'indoeuropeu en sànscrit, grec, llatí i gòtic. Eventualment s'hi afegiran altres llengües complementàries, com ara l'antic eslau, per exemple.

El treball consistirà [1] en la traducció d'una entrada del diccionari de Buck 1949 i una recerca etimològica i bibliogràfica relativa a la mateixa o bé [2] en un exercici etimològic a partir del nom i cognoms de l'estudiant o bé [3] una sèrie d'activitats sobre llengües, cultures i escriptures del pobles indoeuropeus (a determinar).

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè l'alumnat empleni les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Exposició dels continguts de l'assignatura	36	1,44	4
Presentació oral o escrita d'exercicis	15	0,6	1, 2, 5
Tipus: Supervisades			
Tutories en grups reduïts	4,5	0,18	2
Tipus: Autònomes			
Lectura de bibliografia (Szémerenyi, Ramat-Ramat, Villar)	35	1,4	1
Realització d'exercicis	35	1,4	2, 5

Avaluació

L'avaluació d'aquesta assignatura prendrà com a punt de referència les activitats d'avaluació especificades en el quadre adjunt. És important que l'estudiant tingui en compte que l'avaluació també inclou l'assistència regular a classe i la realització i presentació dels exercicis i de les diverses activitats proposades (10%), així com d'un petit treball de recerca (15%). El primer examen parcial (25%) serà pràctic i consistirà en la resolució d'un exercici de reconstrucció, mentre que el segon (50%) tindrà dues parts, una teòrica sobre història i cultura dels pobles indoeuropeus (25%) i una altra de pràctica similar al primer examen parcial (25%). L'estudiant que hagi presentat dues activitats susceptibles d'avaluació no podrà renunciar a ser avaluat ni optar a obtenir una qualificació final de "No Avaluable". En la Reavaluació final, l'estudiant podrà recuperar la nota corresponent al segon examen parcial (50%).

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
1er examen parcial	25%	1,5	0,06	2, 4, 5
2on examen parcial	50%	3	0,12	2, 3, 4, 5, 6
Assistència i participació a classe	10%	0	0	2, 4, 5
Petit treball de recerca	15%	20	0,8	1, 2, 5

Bibliografia

- Adrados, F.R.-Bernabé, A.-Mendoza, J. [1995-98] *Manual de lingüística indoeuropea*, i-iii. Madrid: Ediciones Clásicas. [809.1 Adr]
- Anthony, D.W. [2007] *The Horse, the Wheel and Language: How Bronze-Age Riders from the Eurasian Steppes Shaped the Modern World*. Princeton: Princeton University Press. [903(4)-16 Ant]
- Bader, F. (ed.) [1997] *Langues indo-européennes*. Paris: CNRS Éditions. [809.1 Lan]
- Baldi, Ph. [1983] *An Introduction to the Indo-European Languages*. Carbondale and Edwardsville: Southern Illinois University Press. [809.1 Bal]
- Beekes, R.S.P. [1995] *Comparative Indo-European Linguistics. An Introduction*. Amsterdam-Filadelfia: John Benjamins Publ. Co. [809.1 Bee]
- Benveniste, É. [1969] *Le vocabulaire des institutions indoeuropéennes*, i-ii. Paris: Les Éditions de Minuit [809.1-3 Ben] (trad. cast. *Vocabulario de las instituciones indoeuropeas*, i-ii. Madrid: Taurus). [C. Socials34(095)(=91) Ben]
- Brugmann, K.-Delbrück, B. [1886-1916] *Grundriß der vergleichenden Grammatik der indogermanischen Sprachen* i-v. Berlin: Walter de Gruyter (reimp. 1967). [809.1-5 Bru]
- Buck, C.D. [1949] *A Dictionary of Selected Synonyms in the Principal Indo-European Languages*. Chicago-London: The University of Chicago Press (reimp. 1988). [809.1-3 Buc]
- Fortson, B.W. [2004] *Indo-European Language and Culture: An Introduction*. Blackwell Textbooks in Linguistics, 19. Malden, MA: Blackwell Publishing. [UB Lletres R 809.1 For]
- Gamkrelidze, T.V.-V.V. Ivanov [1995] *Indo-European and the Indo-Europeans: a Reconstruction and Historical Analysis of a Proto-Language and a Proto-Culture*, i-ii. Berlin-New York: Mouton de Gruyter [80.1 Tre/080]
- Haudry, J. [1992³] *Les Indo-Européens. Que sais-je?* 1965, Paris: Presses Universitaires de France. [082.1 Que/1965]
- Haudry, J. [1994³] *L'Indo-Européen. Que sais-je?* 1798, Paris: Presses Universitaires de France. [UGirona 809.1 Hau]
- Lehmann, W.P. [1993] *Theoretical Bases of Indo-European Linguistics*. London-New York: Routledge (1st paperback ed. 1996). [809.1(091) Leh]
- Lockwood, W.B. [1972] *A Panorama of Indo-European Languages*. Hutchinson University Library: London. [809-1 Loc]

- Mallory, J.P. [1989] *In Search of the Indo-Europeans: Language, Archaeology and Myth*, London: Thames and Hudson (trad. fr. [1997] *A la recherche des Indo-Européens: langue, archéologie, mythe*, Paris: Editions du Seuil). [809.1 Mal]
- Mallory, J.P.-Adams, D.Q. (eds.) [1997] *Encyclopedia of Indo-European Culture*. London-Chicago: Fitzroy Dearborn Publishers. [809.1(03) Enc]
- Mallory, J.P.-Adams, D.Q. (eds.) [2006] *The Oxford Introduction to Proto-Indo-European and the Proto-Indo-European World*. Oxford-New York: Oxford University Press. [809.1 Mal]
- Martinet, A. [1987] *Des steppes aux océans: l'indo-européen et les "indo-européens"*. Paris: Payot [809.1(091) Mar] (trad. cast. [1997] *De las estepas a los océanos: el indoeuropeo y los indoeuropeos*. Madrid: Gredos). [809.1 Mar]
- Meier-Brügger, M. [2002⁸] *Indogermanische Sprachwissenschaft*. Berlin-New York: Walter de Gruyter (trad. ingl. [2003] *Indo-European Linguistics*. Berlin-New York: Walter de Gruyter). [809.1 Mei]
- Meillet, A. [1937⁸] *Introduction à l'étude comparative des langues indo-européennes*. Paris: Hachette (reimp. Alabama: University Press 1964). [809.1 Mei]
- Pokorny, J. [1959-69] *Indogermanisches etymologisches Wörterbuch*, i-ii. Bern-München: Francke Verlag. [809.1 Pok]
- Ramat, A.G.-Ramat, P. (eds.) [1998] *The Indo-European Languages*. London-NY: Routledge (orig. ital. [1993] *Le lingue indoeuropee*. Bologna: Società Editrice Il Mulino; trad. cast. [1995] *Las lenguas indoeuropeas*. Madrid: Cátedra). [809.1 Len]
- Renfrew, C. [1987] *Archaeology and Language. The Puzzle of Indo-European Origins*. London: Jonathan Cape (trad. cast. [2003] *Arqueología y lenguaje: la cuestión de los orígenes indoeuropeos*, Barcelona: Crítica 1990). [809.1 Ren]
- Schmitt-Brandt, R. [1998] *Einführung in die Indogermanistik*. Tübingen-Basel: Francke.
- Szemerényi, O. [1990⁴] *Einführung in die Vergleichende Sprachwissenschaft*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft (trad. ingl. [1996] *Introduction to Indo-European Linguistics*. Oxford: Clarendon Press) [809.1 Sze] (trad. cast. de 1970 [1978] *Introducción a la lingüística comparativa*. Madrid: Gredos). [800.1 Sze]
- Villar, F. [1996²] *Los indoeuropeos y los orígenes de Europa. Lenguaje e historia*. Madrid: Gredos. [809.1 Vil]
- West, M.L. [2007] *Indo-European Poetry and Myth*, Oxford: Oxford University Press. [299.1 Wes]
- Woodard, R.D. (ed.) [2004] *The Cambridge Encyclopedia of the World's Ancient Languages*. Cambridge: Cambridge University Press. [800(3) Cam]

Programari

PDF, Power Point